

Economische lessen uit Japan

Als er één land bekend is met monetaire en fiscale maatregelen is het wel Japan. **Toch lukt het niet om de vaart in de economie te krijgen en dalen de prijzen.** Volgens sommigen intervenueert het land te veel in de economie, volgens anderen weer te weinig. Wat is er aan de hand?

F

iscale stimulering, monetaire verrijming en structurele hervorming zijn de drie maatregelen die de Japanse economie weer nieuw leven moeten inblazen. Premier Shinzo Abe maakte deze cocktail bekend nadat hij was herkozen in 2012 om eindelijk eens af te rekenen met het economische verleden. De eerste twee maatregelen waren vooral op de kortere termijn gericht, om de binnenlandse vraag te stimuleren en de inflatie richting de 2 procent te krijgen. De structurele maatregelen moesten de economie op langere termijn naar een hoger groeipad bewegen.

Nu, vier jaar later, voelt Abe noodzaak om zijn programma, ook wel 'Abenomics' genoemd, een nieuwe impuls te geven. Zo komt de premier van de op twee na grootste economie ter wereld dit najaar met een extra stimuleringsprogramma. In aanloop daarnaartoe heeft hij alvast de eerder geplande belastingverhoging uitgesteld.

Reden voor de extra maatregelen is de nog altijd kwakkelen-de economie, waarin weinig ruimte is voor loongroei en de consumentenprijzen wederom dalen.

VIER JAAR
NA HET BEGIN
VOELT PREMIER
ABE DE
NOODZAAK ZIJN
'ABENOMICS'
EEN NIEUWE
IMPULS TE
GEVEN

Foto: patrimonio designs ltd / Shutterstock.com

HEBZUCHT

Met deze economische realiteit lijkt Japan nog altijd niet verlost van de last van het verleden die het land al een generatie achtervolgt. Hoe is Japan in deze situatie terechtgekomen?

Even terug naar de jaren 80 van de vorige eeuw. Ongebreidelde kredietverstrekking en hebzucht stuwden de prijzen van aandelen en vastgoed tot ongekende niveaus. De Japanse centrale bank verhoogde de rente en de zeepbel knapte. Het begon bij de aandelenkoersen, enkele jaren later volgden de vastgoedprijzen. Er moest een nieuw en duurzaam evenwicht komen.

Maar Japanse banken en verzekeraars hadden zoveel schulden, waarvan een flink deel van slechte kwaliteit, dat overheid en centrale bank bijsprongen met kapitaalinjecties. Probleem van die maatregelen is dat slechte leningen in de boeken bleven staan en er te weinig krediet beschikbaar was voor nieuwe investeringen en ontwikkeling van ondernemersideeën. De banken bleven weliswaar leven, maar droegen nauwelijks bij aan economische vooruitgang. Het waren zombies geworden.

Tallose kruisverbanden zorgden ervoor dat de malaise in de financiële sector snel merkbaar werd in de bredere economie. De economische activiteit viel terug en prijzen begonnen te dalen. In reactie daarop verlaagde de Japanse centrale bank de rente en introduceerde opkoopprogramma's. Tegelijkertijd kwam

de overheid met het ene na het andere stimuleringspakket. Alles om de vraag te stimuleren, ook al betekende het bruggen bouwen naar niemandsland.

DE TOEKOMST

Bijna dertig jaar na het uiteenspaten van de zeepbel op de Japanse aandelenmarkt staat de bekendste aandelengraadmeter nog altijd 60 procent onder de top. En de productiviteit van de economie is achtergebleven.

Veel economen menen dat de weg naar structurele economische vooruitgang loopt via stimulering van de vraag. Bekende economen, zoals Nobelprijswinnaar Paul Krugman, stellen zelfs dat de maatregelen in Japan veel te kleinschalig zijn geweest. Japan moet volgens hen veel agressiever optreden om het gevecht tegen dalende prijzen en stagnatie te winnen.